

HURSKAUS

Nykyihmisille hurskaus merkitsee uskollisuutta uskonnollisille velvollisuuksille, jotka usein supistetaan hurskauden harjoituksiksi. Raamatussa hurskaus ulottuu laajemmalle: se käsittää myös ihmisen suhteet muihin ihmisiin.

VT.

1. Hurskaus ihmisten välisissä suhteissa.. Hepreaksi hurskaus (*hesed*) tarkoittaa ensisijaisesti keskinäistä suhdetta, joka yhdistää sukulaisia (1. Moos. 47:29), ystäviä (1. Sam. 20:8) ja liittolaisia (1. Moos. 21:23); se on kiintymystä, johon sisältyy tehokas ja uskollinen keskinäinen auttaminen. Ilmaus ”tehdä *hesediä*” osoittaa, että hurskaus ilmenee tekoina. Käsitteet *hesed* ja *emet*, ”hurskaus ja uskollisuus” (1. Moos. 24:49; Sananl. 20:28; Ps. 25:10), ymmärretään toistensa yhteydessä: jälkimmäinen tarkoittaa sielun asennetta, jota ilman ensin mainitun ilmaisema hyvyys ei olisi täydellistä. LXX:ssä *hesed* käännetään sanalla *eleos* (= sääli), joten hurskauden ytimeksi näyttää muodostuvan myötätuntoinen hyvyys.

2. Hurskaus suhteissa Jumalaan.. Niin vahva inhimillinen side kuin *hesed* auttaa ymmärtämään sitä sidettä, jonka Jumala liitolla muodostaa itsensä ja kansansa välille. Jumalan hurskautta, toisin sanoen hänen laupeudellista rakkauttaan Israelia, esikoistaan, kohtaan (2. Moos. 34:6; vrt. 2. Moos. 4:22; Jer. 31:3; Jes. 54:10), tulee vastata toinen hurskaus: lapsenomainen kiintymys, joka ilmenee uskollisena kuuliaisuutena ja rakkaudellisena jumalanpalveluksena (vrt. 5. Moos. 10:12 f.). Jumalaa kohtaan harjoitetusta rakkaudesta versoo lisäksi ihmisten välinen veljellinen rakkaus, joka jäljittelee Jumalan hyvyttä ja hänen huolenpitoaan köyhistä. Niinpä Miika liittää todellisen hurskauden määritelmässään vanhurskauteen, rakkauteen ja nöyryyteen (Miika 6:8). Tämä on profeettojen ja viisaiden määritelmä. Hoosean mukaan hurskaus ei ilmene rituaaleissa vaan niitä elävöittävässä rakkaudessa (Hoos. 6:6 = Matt. 9:13), joka on erottamaton vanhurskaudesta (Hoos. 12:7) ja uskollisuudesta laille (Hoos. 2:21 f.; 4:1 f.). Jeremian mukaan Jumala antaa itsensä meille hurskauden ja vanhurskauden esikuvaksi (Jer. 9:23). Muualla nähdään, että hurskaus vaarantuu, kun köyhiä sorretaan ja oikeutta loukataan (Miika 7:2; Jes. 57:1; Ps. 12:2–6). Psalmeissa hurskaan ihmisen jumalanpalvelus (hepr. *hasid*; kreik. *hosios* tai *eusebes*) ilmenee rakastavana, luottavaisena ja iloisena ylistyksenä (Ps. 31:24; Ps. 149), joka ylistää Jumalan hurskautta (Ps. 103). Tämä jumalanpalvelus on kuitenkin otollista vain, jos siihen liittyy uskollisuus (Ps. 50). Jumala antaa viisautta (Sir. 43:33) hurskaille, jotka eivät erota jumalanpalvelusta ja rakkautta toisistaan (Sir. 35:1–10), ja he hyötyvät kaikista luoduista hyvistä (Sir. 39:27).

Tämä kokonaisvaltainen hurskaus innostaa makkabilaiskaudella assideja (sanasta *hasidim*, ”hurskaat”; 1. Makk. 2:42); he taistelevat uskonsa puolesta kuolemaan asti; heitä vahvistava hurskaus luottaa ylönousemukseen (2. Makk. 12:45). Tällainen on myös ”kaikkea voimakkaampi hurskaus”, jonka Viisauden kirja laulaa voittavan viimeisellä tuomiolla (Viis. 10:12; vrt. vanhurskaan ja jumalattoman vastakkainasettelu Viis. 2–5). Tällä hurskaudella varustetaan Messias, joka perustaa maan päälle Jumalan kuninkuuden (Jes. 11:2; LXX: *eusebeia*).

UT.

1. Kristuksen hurskaus.. Niiden odotus täyttyy, jotka halusivat ”palvella Jumalaa hurskaudessa (*hosiotes*) ja vanhurskaudessa”, Jumalan hurskauden (*eusebeia*) kautta, kun hän lähettää Kristuksen (Luuk. 1:75–78). Kristus on ennen kaikkea ”hurskas” (*hosios*) (Ap. t. 2:27; Ap. t. 13:35: *hosios* = Ps. 16:10: *hasid*). Hänen pojan hurskautensa saa hänet toteuttamaan kaikessa Jumalan, Isänsä, tahdon (Joh. 8:29; Joh. 9:31); se saa hänet toimittamaan hänelle täydellisen jumalanpalveluksen (Hepr. 10:5–10); se innoittaa hänen kuolinkamppailunsa kiihkeää rukousta ja sen tuskallisen uhrin tarjoamista, jonka kautta hän pyhittää meidät (Mark. 14:35 ff.). Näin hän on se hurskas Ylipappi, jota tarvitsimme (Hepr. 7:26), ja Jumala kuulee häntä ”hänen hurskautensa tähden” (Hepr. 5:7). Siksi Kristuksen salaisuutta kutsutaan ”hurskauden salaisuudeksi” (1. Tim. 3:16: *eusebeia*); hänessä Jumalan hurskaus toteuttaa pelastussuunnitelmansa; hänessä kristityn hurskaus saa lähteensä ja esikuvansa.

2. Kristityn hurskaus.. Jumala oli jo mielistynyt kaikkien kansojen ihmisiin, jotka Jumalan pelon elävöittämien rukoustensa ja almujensa kautta osallistuivat juutalaiseen hurskauteen sen kahdessa osatekijässä: jumalanpalveluksessa ja vanhurskauden harjoittamisessa. Tällaisia olivat juutalainen Simon (Luuk. 2:25), helluntaiksi Jerusalemiin saapuneet ihmiset (Ap. t. 2:5) sekä sadanpäämies Kornelius (Ap. t. 10:2, 4, 22, 34 f.). Jeesus ja Hengen lahja uudistavat tämän hurskauden. Apostolien teoissa näemme muutamia näistä hurskaista (*eulabes*) ihmisistä, kuten Ananiaan (Ap. t. 22:12) sekä kristityt, jotka tulevat hautaamaan Stefanosta (Ap. t. 8:2). Paavalin kielenkäytön mukaisesti heidän jumalanpalvelustaan elävöittää nyt lapseuden henki suhteessa Jumalaan (vrt. Gal. 4:6), ja heidän vanhurskautensa on uskon vanhurskautta, joka vaikuttaa rakkauden kautta (Gal. 5:6). Tällaista on uuden ihmisen hurskaus (*hosiotes*), todellinen kristillinen hurskaus (Ef. 4:24), jonka Paavali asettaa vastakohdaksi väärän ja täysin inhimillisen hurskauden turhille käytännöille (Kol. 2:16–23). Sen kautta me osoitamme Jumalalle täydellistä jumalanpalvelusta (*eulabeia*), hartaudella (*eulabeia*) ja pelolla (Hepr. 12:28).

Pastoraalikirjeissä ja Pietarin toisessa kirjeessä hurskaus (*eusebeia*) kuuluu paimenen, Jumalan ihmisen, perustaviin hyveisiin (1. Tim. 6:11; Tit. 1:8); se on välttämätöntä myös jokaiselle kristitylle (Tit. 2:12; 2. Piet. 1:6 f.). Hurskauden kahta piirrettä korostetaan. Ensinnäkin se vapauttaa rahanrakkaudesta: vastakohtana väärälle hurs-

kaudelle, joka tavoittelee voittoa, se tyytyy välttämättömään, ja juuri tämä vapaus on sen hyöty (1. Tim. 6:5–10). Toiseksi se antaa voiman kestää vainoia, jotka ovat niiden osana, joiden esikuvana on Kristuksen hurskaus (2. Tim. 3:10 ff.). Ilman tätä irrottautumista ja kestävyyttä ihmisellä on vain hurskauden ulkonaiset muodot (2. Tim. 3:5). Todelliseen hurskauteen luvataan Jumalan apu tämän elämän koettelemuksissa sekä iankaikkinen elämä (2. Piet. 2:9; 1. Tim. 4:7 f.).

Näin ymmärrettynä hurskaus tarkoittaa lopulta kristillistä elämää kaikkine vaatimuksineen (vrt. 1. Tim. 6:3; Tit. 1:1): vastatakseen hänen rakkauteensa – hänen, joka on ”ainoa Hurskas” (Ilm. 15:4: *hosios*) – kristityn tulee jäljitellä häntä ja siten ilmaista veljilleen heidän taivaallisen Isänsä kasvot.

MFL

Katso myös: → Almu AT 3; NT 1 – crainte-de-dieu IV – creation AT IV 1 – culte – fidelite – impie – jeune 2 – justice A I AT 2, NT – Laupeus – Köyhät AT III; NT II – priere – zeile II 1